Тележурналистиканың ақпараттық жанрлары

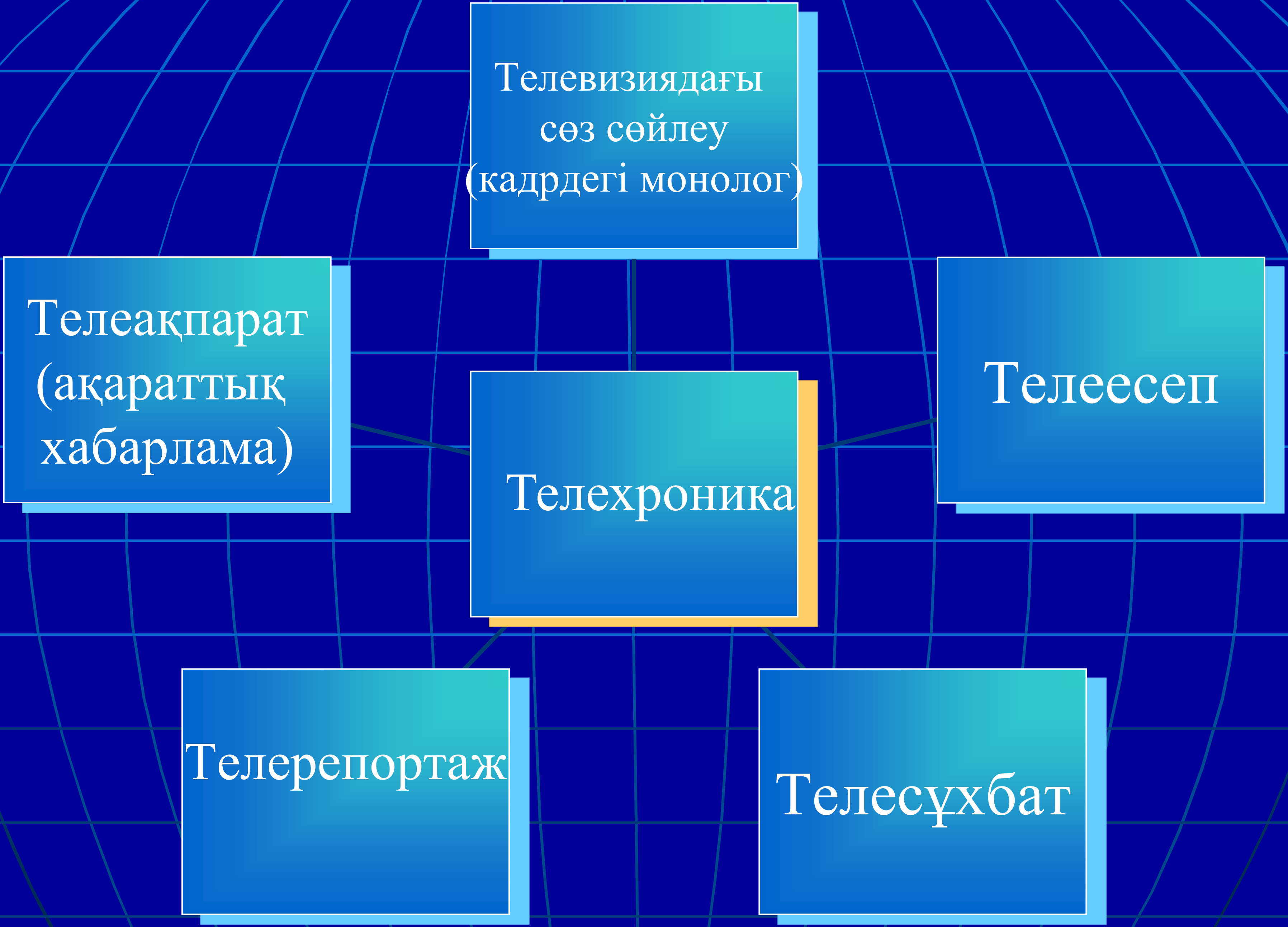
Телевизиядағы сөз сөйлеу (кадрдегі монолог)
Телеақпарат (ақараттық хабарлама)
Телехроника
Телеесеп
Телерепортаж
Телесұхбат

Ақпараттық хабарлама

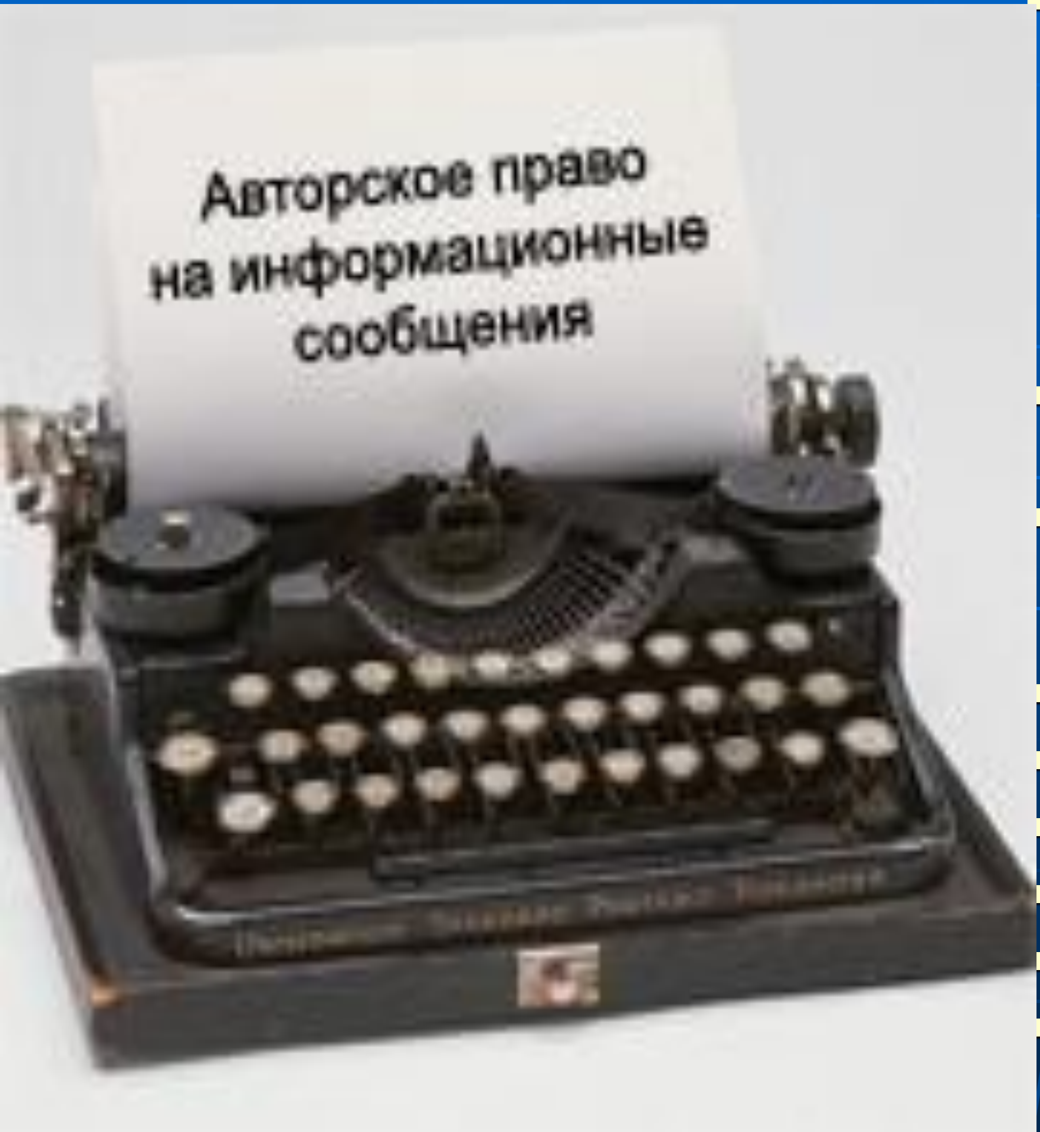

- Ауызша (вербалды) және көзбен шолу (визуалды) формасында жүзеге асырылады. Ол басқа жанр түрлеріне қарағанда жеңілдеу келеді. Әдетте оқиғаның не екенін және қайда, қашан болғанын ғана хабарлайды.
- Ақпараттық хабарламаның негізгі элементі-факт
- Ақпараттық хабарламаның формуласы – айтулы 6 сұрақтың жауабы
- 1. Не?
- 2. Қайда?
- 3. Қашан?
- 4. Неліктен, не себепті, не үшін?
- 5. Кімдер (қатысты, кінәлі,т.с.с)
- 6. Немен тынды немесе ақыры не болмақ?

Ақпараттық хабарлама түрлері

- Ақпараттық хабарлама ауызша және бейнелік болып екіге бөлінеді.
- Бейнелік хабарламаның өзін екіге бөліп қарастыруға болады.
- ***Біріншісі*** – ресми хабарларды тарату. Мұндай шараларды түсіру барысында тәжірибелі оператор журналистің нұсқауларын қажетсінбейді. Себебі, оған тек адресті план, оқиға өтіп жатқан жерден бірнеше жалпы план және оқиғаға қатысушылардың ірі және орта пландары қажет.
- ***Екіншісін*** авторлық немесе сценарлық деп атауға болады. Онда автор – журналистің қатысуы міндетті. Авторлық сюжетті дайындау мынадай 3 кезеңнен өтеді:
- 1. Тақырыпты таңдау мен бекіту;
- 2. Түсіру алаңымен танысу және сценарлық жоспар жасау;
- 3. Түсірілімге, монтажға және мәтін жазуға қатысу.

Телевизиядағы сөз сөйлеу немесе кадрдегі монолог

- Сөйлеушінің телеэкран арқылы үлкен аудиторияға өз сөзін бағыттауы ***телевизиядағы сөзсөйлеу*** немесе ***кадрдегі монолог*** деп аталады. Телевизиядағы сөз сөйлеудің басты мақсаты телекөрермендерге ақпарат беру ғана емес, сонымен қатар, сөйлеп тұрған адамның сол жағдайға тікелей ***қарым-қатынасын, көзқарасын, пікірін білдіру*** болып табылады.

Телевизиялық сөз сөйлеудің негізгі формалары

- ***Мәтіндік сөз сөйлеу***. Мұнда мәтінді сөйлейтін адамның өзі дайындайды, бірақ, ол телевизиялық редактордың көмегімен өңделеді. (суфлер)
- ***Тезистік сөз сөйлеу.*** Мұнда талқыланатын тақырып алдын - ала бекітіледі. Сөйлеуші көтеретін маңызды мәселелер қысқаша талқыланады. Ол сценарлық жоспар ретінде жасалады. Оған суреттер, макеттер, карталар, схемалар мен диаграммалар да қосымша берілуі мүмкін.(суфлер)
- ***Суырыпсалмалық сөз сөйлеу (импровизация).*** Мұнда тек талқыланатын тақырып пен сөйлеу уақыты ғана белгілі болады. Сондықтан да тікелей эфирде өтеді және сөз бостандығын иелену сөйлеушінің өз еркінде болады.

Телеесеп

- Есеп – қоғамдық деңгейдегі маңызды мәселелердің (Мысалы, парламент мәжілісі, саяси бағыттағы басқа да бас қосулар, ресми оқиғалар, т.с.с) толық және нақты мазмұнын беретін ақпараттық жанр. Олар әрқашан таспаға түсіріліп алынған материалдар. Есеп репортаж бен ақпараттық хабарламаның аралығындағы жанр болып табылады.

Есептің түрлері:

- ***Ақпараттық есеп.*** Оқиғада хронологиялық тәртіпті сақтайды. Оқиғаны еш комментарийсіз жеткізеді.
- ***Сараптамалық есеп.*** Оқиғаны айтып жатып, журналист өз пікірін білдіріп, оған нақты дәлелдер келтіреді.
- ***Тақырыптық есеп.*** Оқиғаның хронологиялық тәртібін сақтау міндетті емес, бірінші кезекте тақырыпқа мән беріледі.

Сұхбат

- Сұхбат (interview ағылшын тілінен ауд. кездесу, әңгімелесу деген мағынаны білдіреді) – журналистің орын алған оқиға аясында туындаған мәселелер төңірегінде және қоғам алдында тұрған өзекті проблемаларды талқылау мақсатында алатын ақпараты, бір сөзбен айтқанда, нақты сұраққа нақты жауап.
- Телесұхбаттың жанрлық элементтері: Факт және пікір.

Сұхбат түрлері:

Ақпараттық сұхбат – ақпарат алу үшін жүргізілетін сұхбат.

Хаттамалық сұхбат (ресми сұхбат) – Құзырлы қызмет иесінің алдын-ала келісілген сұрақтар бойынша журналистке беретін жауабы.

Портреттік сұхбат – жеке адамның образын ашуға арналған сұхбат.,

- *Проблемалық сұхбат* – қоғам өміріндегі өзекті мәселеге орай құзырлы қызмет иесіне, немесе саясаткерге, я,танымал тұлғаға өткір сауалдар қою арқылы шындықтың бетін ашу үшін жүргізілетін сұхбат.
- *Сауалнамалық сұхбат* – бір мәселеге байланысты әртүрлі топтағы адамдардың ойларын білуге бағытталған сұхбат..

Репортаж

- Репортаж (reportage француз тілінен ауд. Хабарлау дегенді білдіреді) – тележурналистиканың маңызды және заманәуи жанрларының бірі, журналистің оқиға орнынан беретін дәйекті ақпараты.
- Репортаждың жанрлық элементтері:
- 1. Мекенжай
- 2. Оқиға
- 3. Тілшінің баяндауы
- 4. Оқиғаға қатысушының немес оқиға куәгерінің сөзі
- 5. Оқиғаның ахуалы

Репортаждың түрлері:

- **Оқиғалық** – қоғамдық маңызды оқиғаны хронологиялық тәртіппен жеткізеді. Ең көп тараған түрі.
- **Проблемалық** – Оқиғалық сараптау элементтері, авторлық жарияламалар және қорытындылар. Автор қосымша ақпараттар, сандар және құжаттар ұсына алады.
- **Тікелей** – оқиға орнынан сол мезетте қолма-қол тікелей эфир арқылы берілетін репортаж.
- **Тікелей емес** – оқиға барысынан түсіріліп журналистің сараптауынан өткен кейін монтаждалып болған соң берілетін репортаж.

Телеарналардағы жаңалықтар желісі

Қазақстан ұлттық арнасы

Дүйсенбі – Жұма:

- ***09:00 Жаңалықтар***
- ***12:00 Жаңалықтар***
- ***15:00 Жаңалықтар***
- ***18:30 Жаңалықтар***
- ***22:30 Жаңалықтар***

Сенбі:

- ***15:00 Жаңалықтар***
- ***18:30 Жаңалықтар***
- ***22:30 Жаңалықтар***

Жексенбі жаңалықтар берілмейді.

Хабар телеарнасы

Дүйсенбі – Сенбі:

- **07:00** Таңғы жаңалықтар
- **08:00** Утренний выпуск новостей
- **09:00** Таңғы жаңалықтар
- **11:00** Түскі жаңалықтар
- **12:00** Дневной выпуск новостей
- **15:00** Кешкі жаңалықтар
- **16:00** Вечерний выпуск новостей
- **18:00** Қорытынды жаңалықтар
- **19:00** Итоговый выпуск новостей
- **22:10** Қорытынды жаңалықтар
- **22:40** Итоговый выпуск новостей
- **00:00** Жаңалықтар

Жексенбі жаңалықтар берілмейді.

Астана телеарнасы

- дүйсенбі – жұма
- **Шығатын уақыты:** 21.30
- **Тұжырымдама:** Саясат, экономика, парламент өмірі мен үкіметтің жұмысы, білім беру, мәдениет және әлеуметтік саладағы елең еткізетін оқиғалар жайлы жедел, шынайы, нақтыланған ақпарат беру. Жаңалықтар қызметінің ұжымы әлемдік қауымдастық өміріндегі жаңа үрдістер жайлы да хабардар етіп, еліміздің бас қаласы мен аймақтар өмірінің кезекті күнін қорытындылайды.
- **Бағдарламаның жүргізушілері**: Әйгерім Шаймерден
- **Тілшілер желісі:** Алматы қаласы, Атырау, Ақтау, Ақтөбе, Батыс Қазақстан, Шығыс Қазақстан, Оңтүстік Қазақстан, Жамбыл, Қарағанды, Қостанай, Павлодар облыстары
- **Үйлестіру қызметі:** Динара Ткенева, Эльвира Гумарова
- **Режиссерлар:** Анар Әбілова, Әсел Сағынбекова, Мөлдір Шағырбай
- **Операторлар:** Еркін Жолымбетов, Алмас Жылубаев, Ербол Дайыров, Нұржан Махмутов, Саян Дияшев, Мейрам Успанов, Қайсар Тұрлыбеков
- **Редакция телефондары:** 8 (7172) 393-657, 393-757
- **Эл.пошта:** koordinator@astv.kz,

КТК телеарнасы

Дүйсенбі – Жұма:

- **06:20** Жаңалықтар
- **10:00** Новости
- **14:30** Жаңалықтар
- **17:30** Жаңалықтар
- **19:00** Вечерние новости
- **01:55** Жаңалықтар

Жексенбіде жаңалықтар берілмейді.

31 телеарнасы

Дүйсенбі – Жұма:

- **19:00 -** 19:30 Информбюро каз.
- **19:30 -** 20:00 Информбюро рус.
- **Жанры, формасы: ақпараттық**
  Тілі: қазақша
  Ұзақтығы (хронометражы): 30 мин
  Редакцияның байланыс телефондары: 8 (7271) 315 95 31
- **Жауапты редакторы: Болат Мүрсәлім**
  Жүргізушілері: Лимара Қазиева, Аида Боранбай, Саламат Омаш, Мақсат Толықбай
  Журналистері: Жанар Жолтаева, Ұлан Тәліпбаев, Ирина Советжанқызы, Ләззат Сағындықова
  Режиссері: Әлішер Баязитов, Татьяна Петкова

7 телеарна

- **14:00**-14:10
- ЖАҢАЛЫҚТАР
- **15:00**-15:10 НОВОСТИ
- **19:00**-19:30 ЖАҢАЛЫҚТАР
- **20:00**-20:30 НОВОСТИ
- **01:30**-02:00
- ЖАҢАЛЫҚТАР

Мир телеарнасы

- **Дүйсенбі – Жұма:**
- **06:00** Новости Содружества
- 07:00 Новости Содружества
- 08:00 Новости Содружества
- 09:00 Новости Содружества
- 10:00 Новости Содружества
- 11:00 Новости Содружества
- 12:00 Новости Содружества
- 15:00 Новости Содружества
- 17:00 Новости Содружества
- 18:00 Новости Содружества
- 21:00 Новости Содружества
- 22:00 Новости Содружества
- 23:00 Новости Содружества
- 00:00 Новости Содружества
- 01:00 Новости Содружества
- 05:00 Новости Содружества

СТВ телеарнасы

- Дүйсенбі – Жұма:
- 16:30-16:45 «НОВОСТИ ДНЯ»
- 17:00-17:35 «СЕГОДНЯ»
- 21:00-21:30 «СЕГОДНЯ»

Назарларыңыза рахмет!!!

Іске сәт, болашақ әріптестер!!!☺